

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 22 lutego 2021 roku, wydanym w sprawie sygn. akt V GC 329/19, Sąd Rejonowy w Płocku zasądził od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w P. na rzecz Syndyka masy upadłości (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. kwotę 51.725,74 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w transakcjach handlowych od dnia 30 kwietnia 2018 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 5.417,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 1.) oraz nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Płocku kwotę 2.587,00 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych (pkt 2.).

Rozstrzygnięcie to zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

W dniu 5 września 2017 r. (...) S.A. zawarł umowę z (...) sp. z o.o. nr (...), której przedmiotem było wykonanie robót w branży sanitarnej i budowlanej w ramach zadania inwestycyjnego „Budowa w formule (...) 4 zbiorników magazynowych wraz z infrastrukturą przynależną na działce (...) w (...) S.A. w P.” zgodnie z ofertą techniczno-handlową z dnia 28.08.2017 r. i szczegółowo określonym zakresem w załączniku nr 1 ww. umowy za wynagrodzeniem 149.800,00 zł.

Pismem z dnia 1.12.2017 r. pozwany odstąpił od przedmiotowej umowy naliczając jednocześnie karę umowną ostatecznie w wysokości 29.690,00 zł.

Zgodnie z protokołem zaawansowania robót nr (...) z dnia 14.03.2018 r. podpisanego także przez przedstawicieli pozwanego prace zostały wykonane w 34,53% wartości, tj. w kwocie 51.725,74 zł.

Z tego tytułu (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. wystawił w dniu 14.03.2018 r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 51.725,74 zł z terminem płatności określonym na 45 dni.

Postanowieniem z dnia 15.05.2018 r. Sąd Rejonowy w Płocku sygn. akt V GU 54/18 ogłosił upadłości (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P..

Pismem z dnia 20.06.2018 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty przedmiotowej kwoty.

Ponadto w dniu 27 kwietnia 2017 r. (...) S.A. zawarł umowę z (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w P. nr (...), zgodnie z którą wykonawca, czyli (...) sp. z o.o., zobowiązał się do wykonania robót w branży budowlano-montażowej i sanitarnej związanej z wymianą rurociągów kanalizacyjnych w ramach realizowanego przez zamawiającego zadania polegającego na przebudowie kanalizacji magistralnej wraz z przepompownią ścieków dla potrzeb rozwoju (...) S.A. (inwestor) w P. w ramach zadania inwestycyjnego nr (...) (...) „Dostosowanie gospodarki ściekowej dla potrzeb rozwoju (...) w P.”. Szczegółowy zakres rzeczowy robót został zawarty w załączniku nr 1 niniejszej umowy. Strony uzgodniły wynagrodzenie w kwocie 22.300.000 zł netto.

Pismem z dnia 7 grudnia 2017 r. (...) S.A. złożył oświadczenie o odstąpieniu od umowy nr (...) w zakresie określonym w załączniku naliczając karę umowną w kwocie 3.345.000 zł.

W związku z odstąpieniem od umowy pozwany (...) spółka akcyjna z siedzibą w P. po przeprowadzeniu postępowania ofertowego w dniu 3 stycznia 2018 r. zawarł umowę z (...) S.A. nr (...), zgodnie z którą (...) R. zobowiązała się do wykonania robót w branży budowlano-montażowej i sanitarnej związanej z wymianą rurociągów kanalizacyjnych w ramach realizowanego przez zamawiającego zadania polegającego na przebudowie kanalizacji magistralnej dla potrzeb rozwoju (...) S.A. (inwestor) w P. w ramach zadania inwestycyjnego nr (...). „Dostosowanie gospodarki ściekowej dla potrzeb rozwoju (...) w P.”. Szczegółowy zakres rzeczowy robót został zawarty w załączniku nr 1 ww. umowy. Strony uzgodniły wynagrodzenie ryczałtowe w kwocie 18.300.200 zł netto.

Roboty wykonane w ramach ww. umowy zostały wykonane w okresie do 03.01.2018 r. do 30.11.2018 r. i odebrane.

Ponadto po przeprowadzeniu postępowania przetargowego w dniu 1 października 2018 r. (...) S.A. zawarł umowę z (...) S.A. nr (...), zgodnie z którą wykonawca czyli (...) S.A. zobowiązała się do wykonania robót w branży budowlanej i sanitarnej zgodnie z ofertą handlowa za wynagrodzeniem w wysokości 6.598.000 zł netto.

Roboty wykonane w ramach ww. umowy zostały wykonane w okresie do 01.10.2018 r. do 30.03.2019 r. i odebrane.

Pismem z dnia 5 lutego 2019 r. (...) S.A. w P. złożył upadłemu oświadczenia o potrąceniu. Przedmiotem potrącenia była wierzytelność (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. z tytułu wynagrodzenia za wykonane roboty w ramach umowy (...) w wysokości 51.725,74 zł oraz wierzytelność pozwanego w kwocie 7.665.390,99 zł z tytułu szkody powstałej w związku z nienależytym wykonaniem przez upadłego umowy (...) w kategorii II zaspokojenia wierzycieli z tytułu odszkodowania. W uzasadnieniu ww. wierzyciel wskazał, iż na skutek nieterminowego realizowania umowy nr (...) z dnia 27 kwietnia 2017 r. dot. wykonania robót sanitarnych i kanalizacyjnych magistralnej z winy (...) ww. umowa została wypowiedziana. Upadły wykonał 3,24% zakresu prac. (...) S.A. zatrudnił nowego wykonawcę – (...) S.A. w R. na podstawie umowy nr (...) z dnia 3 stycznia 2018 r. na kwotę 18.300.200 zł i nr (...) z dnia 1 października 2018 r. na kwotę 6.598,000 zł co stanowiło 57,22% wartości zakresu wszystkich prac, które (...) miał wykonać na podstawie umowy nr (...) r. Zdaniem wierzyciela poniósł on szkodę wynikającą z konieczności zakontraktowania innego droższego wykonawcy w miejsce upadłego. Powyższa kwota odszkodowania stanowi różnicę między kwotą za jaką wykonała prace (...) S.A. a kwotą za jaką wykonałby prace (...) sp. z o.o. w P. pomniejszona o wysokość kar umownych w kwocie 3.345.000 zł, bowiem zgodnie z treścią art. 10 ust. 3 umowy (...) zamawiający zastrzegł sobie możliwość dochodzenia odszkodowania na zasadach ogólnych w przypadku, gdy wysokość szkody będzie przewyższała wysokość zastrzeżonych u umowie kar umownych. Wierzyciel nadto wskazał, iż dochodzona wierzytelności była przedmiotem potrącenia dokonanego do syndyka w dniu 9 stycznia 2019 r. w wysokości 1.127.749,01 zł i w dniu 5 lutego 2019 r. w wysokości 51.725,74 zł.

W dniu 26.04.2019 r. syndyk odmówił uznania wierzytelności, kwestionując także wysokość wierzytelności.

Postanowieniem z dnia 16.09.2020 r. Sąd Rejonowy w Płocku sygn. akt V GUk 7/19 oddalił sprzeciw. W uzasadnieniu wskazując nie udowodnienie wysokości szkody.

Postanowieniem z dnia 23.11.2020 r. Sąd Rejonowy w Płocku sygn. akt V Guz 13/20 oddalił zażalenie pozwanego.

Sąd Rejonowy powyższy stan faktyczny przyjął jako bezsporny i wskazał, że spór pojawił się w zakresie okoliczności faktycznych wysokości szkody, jaką poniósł pozwany w związku z odstąpieniem od umowy zawartej przez (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. z pozwanym. Jednocześnie Sąd I instancji podniósł, że z uwagi na zasady dokonywania potrąceń wobec podmiotu znajdującego się upadłości brak było podstaw do przeprowadzenia tych dowodów. Na marginesie jedynie sąd wskazał, iż do ustalenia wysokości szkody jest niezbędny dowód z opinii biegłego. Jak zaznaczył Sąd Rejonowy w pierwszej kolejności należało ustalić tożsamość prac. Jest to tym bardziej istotne, gdyż nowy wykonawca wykonał jedynie część prac objętych umową z powodem, w dodatku określonych procentowo. Z kolei w przypadku tożsamości zakresów koniecznym jest także weryfikacja wysokości nowego wynagrodzenia pod kątem rynkowości. Powyższe nie budziło wątpliwości z uwagi na podstawę roszczenia odszkodowawczego w postaci art. 471 k.c. w zw. z art. 494 k.c., zgodnie z którym dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W przypadku niniejszej sprawy szkodą jest wyższy koszt dokończenia inwestycji. Jednocześnie Sąd Rejonowy zaznaczył, iż nie mogą to być jakiegokolwiek poniesione koszty, ale ekonomicznie uzasadnione. Niezbędnym jest zatem wiedza, jakie konkretnie czynności zostały wykonane, przeliczenie wartości materiałów itp. elementów. Jednocześnie oczywistym jest, iż biegły musi mieć materiał, który będzie stanowił podstawę opinii. W przypadku tego typu spraw jest to projekt budowlany, kosztorysy szczegółowe itp. Dokumenty te zawierają niezbędne informacje i tylko na podstawie tych dokumentów biegły będzie w stanie wykonać opinię. Skoro brak dokumentów, który to brak pojawił się już na etapie

rozpoznania sprzeciwu w postępowaniu upadłościowym, zbędnym było przeprowadzenie dowodu zawnioskowanego przez pozwanego, gdyż i tak nie dałby on odpowiedzi na zgłoszoną przez pozwanego tezę dowodową, istotną z punktu widzenia niniejszego postępowania.

Sąd Rejonowy dokonując oceny zasadności pozwu wskazał, iż powód domagał się wynagrodzenia za wykonane prace. Wartość prac nie była kwestionowana. Jednocześnie nie było sporu co do domagania się przez powoda przedmiotowego wynagrodzenia w kwocie 51.725,74 zł.

Jednocześnie pozwany zgłosił zarzut potrącenia. Nie budziło wątpliwości sądu, że z uwagi na treść art. 11 ust. 1 pkt 1 ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw z dnia 4 lipca 2019 r. (Dz.U. z 2019 r. poz. 1469) zmiany ograniczające rozpoznanie zarzutu potrącenia wprowadzone tą ustawą nie mają zastosowania w niniejszej sprawie.

Odnosząc się do samego zarzutu potrącenia Sąd I instancji uściślił, iż w świetle przeprowadzonych rozważań wynika, iż materiał dowodowy nie pozwala na wykazanie wysokości wierzytelności przedstawionej do potrącenia, co samo w sobie pozwala na uznanie, iż pozwany nie udowodnił swojej wierzytelności, a w konsekwencji potrącenie nie doprowadziło do umorzenia postępowania.

Ponadto wskazał, iż zarzut ten został zgłoszony dopiero w toku postępowania upadłościowego. Z tych też względów pod rozwagę należało wziąć w pierwszej kolejności formalne przesłanki dopuszczalności zarzutu potrącenia w niniejszej sprawie. W ocenie Sądu rejonowego problem dotyczy kwestii, czy warunkiem skutecznego przedstawienia zarzutu potrącenia w niniejszym postępowaniu jest uprzednie uznanie wierzytelności przedstawionej do potrącenia w postępowaniu upadłościowym.

Kwestia ta dotychczas nie była jednolicie oceniana w orzecznictwie. Jak wskazano w Komentarzu do Prawa upadłościowego autorstwa Rafała Adamusa można wyróżnić trzy grupy poglądów:

Pierwszy pogląd wyrażony przez SN w wyroku z 11.9.2003 r. (III CKN 516/01, MoP 2006, Nr 10, s. 540), wydanym na tle PrUp34, gdzie uznano, że wierzyciel będący jednocześnie dłużnikiem upadłego nie może w procesie z powództwa syndyka o zapłatę bronić się zarzutem potrącenia, jeżeli w postępowaniu upadłościowym sędzia-komisarz nie uznał potrącenia wierzytelności upadłego. W zgodzie z tym orzeczeniem pozostaje pogląd wyrażony przez A. Jakubeckiego (w: Jakubecki, Zedler, Komentarz, 2006, s. 288), zdaniem którego "w braku wyraźnego przepisu pozwalającego na potrącenie wierzytelności, której uznania odmówiono w postępowaniu upadłościowym wykluczone jest "orzekanie" o jej istnieniu na podstawie zarzutu potrącenia podniesionego przez pozwanego w procesie wytoczonym przez syndyka". Podobnie D. Chrapoński, Głosa do wyr. SN z 10.3.2011 r. (V CSK 311/10, s. 30 i n.).

Drugi pogląd zawarty w wyroku SN z dnia 13.1.2006 r. (III CK 360/05, niepubl.) gdzie przyjęto, że: "zaliczenie wierzytelności, którą ma pozwany do upadłego, do określonej kategorii zaspokojenia, nie ma żadnego wpływu na dopuszczalność potrącenia. Dopuszczalności tej nie wyklucza także odmowa uwzględnienia potrącenia w postępowaniu upadłościowym". Sąd Najwyższy wywodził dalej, że: "warunkiem potrącenia wierzytelności pozwanej z wierzytelnościami upadłego było dochowanie wymagań określonych w art. 34 –37 Pr. upadł. (obecnie art. 93–96 p.u.n.). Pozwana jednak dopełniła określonych w tych przepisach wymagań i ostatecznie uzyskała uznanie wierzytelności w postępowaniu upadłościowym oraz jej wpis na listę wierzytelności. Nawet odmowa wpisu wierzytelności na listę nie uniemożliwia skutecznego zgłoszenia zarzutu potrącenia w procesie z powództwa upadłego, a wpisanie jej na listę tym bardziej wzmacnia pozycję wierzyciela upadłego, który nie musi już dowodzić jej istnienia i wysokości". Podobnie w wyr. SA w Lublinie z 20.8.2013 r. (I ACa 260/13, Legalis) wskazano, że: "wierzyciel będący jednocześnie dłużnikiem upadłego może w procesie z powództwa syndyka o zapłatę bronić się zarzutem potrącenia, jeżeli sędzia-komisarz nie uznał potrącenia z wierzytelnością dochodzoną aktualnie przez syndyka". Zob. też wyr. SN z 10.3.2011 r. (V CSK 311/10, Legalis).

Ostatni niejako pośredni pogląd został wyrażony w uchwale SN z 23.1.2007r. (III CZP 125/06, OSNC 2007, Nr 11, poz. 162), w myśl której, "dopuszczalne jest zgłoszenie zarzutu potrącenia przez wierzyciela upadłego

w procesie wytoczonym przeciwko niemu przez syndyka masy upadłości w sytuacji, gdy przedstawiona do potrącenia wierzytelność została przed wytoczeniem powództwa zgłoszona w postępowaniu upadłościowym wraz z zarzutem potrącenia z wierzytelnością aktualnie dochodzoną przez syndyka". W uzasadnieniu tym wskazano, iż "Samo zgłoszenie zarzutu potrącenia przy zgłoszeniu wierzytelności nie powoduje umorzenia się wierzytelności przedstawionych do potrącenia; dopiero prawomocne postanowienie sędziego-komisarza lub sądu rozpoznającego ewentualne sprzeciwy spowoduje wzajemne umorzenie wierzytelności. Potrącenie nie odnosi skutku, jeśli sędzia-komisarz lub sąd nie uznają wierzytelności albo jej zdatności do potrącenia. Skoro więc do czasu prawomocnego ustalenia listy wierzytelności nie następuje, ze skutkiem dla postępowania upadłościowego, umorzenie przedstawionych do potrącenia wierzytelności, to nic nie stoi na przeszkodzie zgłoszeniu takiej wierzytelności w innym procesie. Czym innym jest przy tym samo podniesienie zarzutu potrącenia, a czym innym możliwość jego uwzględnienia".

Sąd Rejonowy jednocześnie podniósł, że w ostatnim czasie w orzecznictwie wskazano, iż brak jest podstaw prawnych do tego, aby wierzyciel mógł zgłosić skutecznie zarzut potrącenia w czasie, gdy trwa już postępowanie upadłościowe, w odrębnym postępowaniu, w którym syndyk dochodzi należnej masy wierzytelności. Zauważono bowiem, iż wierzyciel uzyskalby w ten sposób zaspokojenie swojej wierzytelności poza postępowaniem upadłościowym, co prowadziłoby do niemającego podstawy prawnej uszczuplenia masy upadłości poza kontrolą, jaką sprawuje nad nią sędzia komisarz i sąd upadłościowy. Z chwilą ogłoszenia upadłości majątek upadłego staje się masą upadłości służącą zaspokojeniu wszystkich jego wierzycieli (art. 61 PrUpad). Zaspokojenie następuje zaś w sposób określony przepisami prawa upadłościowego. Wierzyciel upadłego może stać się uczestnikiem postępowania upadłościowego, ale wymaga to, w celu ustalenia przysługującej mu wierzytelności, zgłoszenie jej sędziemu komisarzowi w terminie oznaczonym w postanowieniu o ogłoszeniu upadłości (art. 236 PrUpad). Potrącenie, prowadzi do umorzenia wierzytelności należnej masy upadłości jest, więc niewątpliwie sposobem zaspokojenia się z masy. Także zapewne z tego względu ustawodawca nakazuje, aby w postępowaniu upadłościowym, zarzut potrącenia zgłosić najpóźniej z chwilą zgłoszenia wierzytelności. Pozwala to na oszacowanie, jaka ostatecznie będzie wielkość masy upadłości, która służyć ma zaspokojeniu wszystkich wierzycieli biorących udział w postępowaniu upadłościowym. Możliwość umarzania wierzytelności wchodzących w skład masy upadłości, już w czasie jej trwania poza postępowaniem upadłościowym, byłaby niczym nieuzasadnionym uprzywilejowaniem jednego z wierzycieli. Z tych wszystkich względów brak podstaw prawnych do tego, aby wierzyciel mógł zgłosić skutecznie zarzut potrącenia w czasie, gdy trwa już postępowanie upadłościowe, w odrębnym postępowaniu, w którym syndyk dochodzi należnej masy wierzytelności. Uzyskalby w ten sposób zaspokojenie swojej wierzytelności poza postępowaniem upadłościowym, co prowadzi do niemającego podstawy prawnej uszczuplenia masy upadłości poza kontrolą, jaką sprawuje nad nią sędzia komisarz i sąd upadłościowy. Dopuszczenie do oceny wierzytelności przez sąd poza postępowaniem upadłościowym mogłoby także prowadzić do istnienia w obrocie dwóch różnych orzeczeń dotyczących ustalenia wierzytelności przysługującej względem upadłego (zob. wyrok i uzasadnienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 7 kwietnia 2017 r. V CSK 519/16).

Sąd Rejonowy przytoczył także poglądy doktryny w tym przedmiocie, i tak w Komentarzu S. Gurgula do Prawa Upadłościowego wskazano, iż błędny jest wniosek, że sąd w procesie władny jest rozstrzygnąć o wierzytelności przedstawionej do potrącenia przez pozwanego będącego zarazem wierzycielem upadłego. W razie gdy w postępowaniu upadłościowym nastąpiła już prawomocna odmowa uznania wierzytelności zgłoszonej przez wierzyciela wraz z zarzutem potrącenia, potrącenie tej wierzytelności z wierzytelności dochodzonej przez syndyka w procesie należy uznać za niedopuszczalne w świetle reguł zawartych w przepisach art. 145 ust. 1 i art. 263 PrUp, pozostających ze sobą w ścisłym związku funkcjonalnym. Chodzi bowiem o to, że dochodzenie wierzytelności (a potrącenie jest sposobem tego dochodzenia) w procesie toczącym się równoległe z postępowaniem upadłościowym dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy spór o tę wierzytelność został wszczęty przed ogłoszeniem upadłości, a ponadto w postępowaniu upadłościowym "wyczerpano tryb określony ustawą" do umieszczenia jej na liście wierzytelności. Jeśli przesłanka ta nie jest spełniona, wierzyciel może dochodzić swej wierzytelności w odrębnym procesie dopiero "po umorzeniu lub zakończeniu postępowania upadłościowego". Podobne stanowisko wyrażono w Komentarzu A. Jakubeckiego gdzie wskazano, że zgłoszenie wierzytelności jest warunkiem jej zaspokojenia z

masy upadłości, także w trybie potrącenia i nie chodzi tu o sam fakt zgłoszenia wierzytelności przez wierzyciela, ale o rozstrzygnięcie w postępowaniu upadłościowym o jej istnieniu. Wobec tego wydaje się, że sąd w procesie nie powinien we własnym zakresie rozstrzygać o istnieniu przedstawionej do potrącenia wierzytelności, gdyż mogłoby to doprowadzić do sprzeczności z postanowieniem w przedmiocie uznania wierzytelności, które zapadnie w postępowaniu upadłościowym.

Zdaniem Sądu I instancji warunkiem uwzględnienia zarzutu potrącenia jest uprzednie uznanie wierzytelności w toku postępowania upadłościowego, kierując się przy tym poglądem wyrażonym w doktrynie oraz orzeczeniu SN z dnia 7 kwietnia 2017 r. V CSK 519/16. Sąd Rejonowy podkreślił, iż po ogłoszeniu upadłości wierzyciel może zaspokoić swoje roszczenia jedynie na zasadach określonych w ramach postępowania upadłościowego. Sąd wskazał, że celem postępowania upadłościowego nie jest rozstrzygnięcie o danym roszczeniu, lecz zaspokojenie wierzycieli przez likwidację masy upadłości. Wierzyciel poza postępowaniem upadłościowym nie może uzyskać zaspokojenia. W konsekwencji sytuacja, że wierzyciel może skutecznie przedstawić do potrącenia nieuznaną wierzytelność w postępowaniu upadłościowym prowadziłyby do sytuacji, iż uzyskałby w ten sposób zaspokojenie swojej wierzytelności poza postępowaniem upadłościowym, co prowadzi do niemającego podstawy prawnej uszczuplenia masy upadłości poza kontrolą, jaką sprawuje nad nią sędzia komisarz i sąd upadłościowy. Dodatkowo rozpoznawanie zasadności nieuznanej w postępowaniu upadłościowym wierzytelności niezależnie od zasad przewidzianych w postępowaniu upadłościowym prowadzi po pierwsze do wydania dwóch niezależnych orzeczeń w tym przedmiocie, co może prowadzić do absurdu, gdy w postępowaniu upadłościowym sąd uzna wierzytelność pozwanego, a w procesie rozpoznającym sprawę nie uzna, po drugie prowadzi do zaspokojenia wierzyciela poza postępowaniem upadłościowym, co z kolei kłóci się z ideą postępowania upadłościowego. Z tych wszystkich względów Sąd Rejonowy uznał, iż warunkiem uznania skuteczności potrącenia jest jego uprzednie uznanie w postępowaniu upadłościowym. Skoro to nie nastąpiło brak było podstaw do jego uwzględnienia.

O odsetkach roszczenia powoda sąd orzekł mając na względzie treść art. 481 k.c.

O kosztach orzeczono zaś na podstawie art. 98 k.p.c. Sąd Rejonowy zasądził poniesione przez powoda koszty mając na względzie treść § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

O nieuiszczonych kosztach sądowych z tytułu opłaty sądowej, od której powód był zwolniony, sąd orzekł zgodnie z treścią art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

(wyrok k. 809, uzasadnienie k. 819-827)

Apelację od powyższego wyroku wniósł pozwany (...) Spółka Akcyjna zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi skarżący zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 233 § 1 k.p.c., mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, poprzez:

a. jego niewłaściwe zastosowanie, to jest brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału i odmówienie mocy dowodowej przedłożonym w sprawie dokumentom w sytuacji, gdy przedmiotowe dokumenty powinny być traktowane jako dowody należycie wykazujące przysługujące pozwanej wierzytelności z tytułu szkody, a w konsekwencji wierzytelności możliwe do potrącenia w toku postępowania;

b. dowolną i wybiórczą ocenę materiału dowodowego sprawy w postaci (i) postanowienia z dnia 16 września 2020 r. wydanego przez Sąd Rejonowy w Płocku w sprawie o sygn. akt: V GUk 7/19 oddalającego sprzeciw pozwanej w zakresie nieuwzględnienia wierzytelności pozwanej na uzupełniającej liście wierzytelności, a także - z uwagi na posiłkowanie się przez Sąd w treści uzasadnienia wyroku stanowiskiem ww. Sądu Rejonowego w Płocku w sprawie o sygn. akt: V GUk 7/19 - (ii) złożonej do akt ww. postępowania o sygn. akt: V GUk 7/19 opinii biegłego z zakresu

budownictwa inż. J. K. z lutego 2020 r. („Opinia”), stanowiącej w ocenie Sądu I instancji podstawę do oddalenia sprzeciwu pozwanej w ww. sprawie o sygn. akt: V GUk 7/19, a także stanowiącej przyczynę nieprzeprowadzenia przez Sąd postępowania dowodowego z opinii biegłego w toku postępowania z uwagi na uznanie, że opinia jest wystarczająca i przyznanie tej opinii oraz postanowieniu wydanemu w sprawie o sygn. akt: V GUk 7/19 przez Sąd nadmiernej mocy dowodowej, to jest odniesienie się przez Sąd jedynie do części ww. postanowienia i opinii, w której opinia wskazuje jakoby materiał dowodowy sprawy nie dawał podstaw do wyliczenia i porównania pełnego zakresu robót (...) sp. z o.o. w upadłości z siedzibą w P. (Spółka (...) lub (...)) i (...) S.A. w sytuacji, gdy biegły sądowy w pozostałej części opinii (uzupełnionej w trakcie zeznań biegłego sądowego złożonych na rozprawie w dniu 9 września 2020 r.) wskazał na częściowe pokrywanie się zakresu robót Spółki (...) S.A., tj. w ograniczonym w stosunku do pierwotnej umowy z T. zakresie, wynoszącym 60% robót T., co dawało możliwość wyliczenia szacunkowych kosztów robót wykonanych przez (...) S.A. (robót wykonanych w miejsce T.), jednocześnie w sytuacji, gdy biegły sądowy dokonał szacunkowego wyliczenia tych robót i wskazał na zakres prac wykonanych przez T. oraz robót, jakie wykonała (...) S.A., a tym samym w toku odrębnego postępowania w sprawie o sygn. akt: V GUk 7/19 została potwierdzona przez biegłego kalkulacja odnosząca się do zakresu prac obu wykonawców i powstałej z tego tytułu szkody poniesionej przez pozwaną, co w konsekwencji powinno skutkować uznaniem sprzeciwu, a jednocześnie potwierdzającego fakt, iż pozwana poniosła szkodę i posiada wierzytelność względem T. (wierzytelność możliwą do potrącenia);

c. brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego sprawy przez sąd i oparciu swojego rozstrzygnięcia jedynie na części materiału dowodowego zebranego w sprawie o sygn. akt: V GUk 7/19, prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Płocku, oddalającego sprzeciw pozwanej w zakresie nieuwzględnienia wierzytelności pozwanej na uzupełniającej liście wierzytelności i nieuwzględnienie przez Sąd przy wydaniu rozstrzygnięcia istotnej części dokumentów znajdujących się w aktach tej sprawy, tj. w szczególności zażalenia pozwanej na postanowienie z dnia 16 września 2020 r. wydanego w sprawie o sygn. akt: V GUk 7/19 oddalającego sprzeciw pozwanej, uzasadnienia prawnego i fatycznego zażalenia, a także okoliczności wskazujących, że biegły sądowy dokonał szacunkowego wyliczenia robót i wskazał na zakres prac wykonanych przez T. oraz robót, jakie wykonała (...) S.A., a tym samym, że została potwierdzona przez biegłego kalkulacja odnosząca się do zakresu prac obu wykonawców i powstałej z tego tytułu szkody poniesionej przez pozwaną, co w konsekwencji powinno skutkować uznaniem sprzeciwu, a jednocześnie potwierdzającego fakt, iż pozwana poniosła szkodę i posiada wierzytelność względem T., która następczo możliwa jest to potrącenia z wierzytelnością dochodzoną przez powoda;

2. naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 235 k.p.c., mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, poprzez oparcie przez Sąd wyroku na treści postanowienia wydanego w odrębnym postępowaniu przez Sąd Rejonowy w Płocku w sprawie o sygn. akt: V GUk 7/19, oddalającego sprzeciw pozwanej w zakresie nieuwzględnienia wierzytelności pozwanej na uzupełniającej liście wierzytelności i nie uwzględnienie przez Sąd przy wydaniu rozstrzygnięcia istotnej części dokumentów znajdujących się w aktach tej sprawy w sytuacji, gdy dyspozycja art. 235 k.p.c. statuuje jedną z podstawowych zasad procesu cywilnego, a mianowicie zasadę bezpośredniości, a tym samym naruszenie przez Sąd I instancji zasady przeprowadzania odrębnego postępowania dowodowego w sprawie o zapłatę przed sądem orzekającym;

3. naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 217 § 2 i 3 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c., mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, poprzez pominięcie przez sąd i nieprzeprowadzenie dowodu z:

a. opinii biegłego sądowego z zakresu budownictwa o specjalności ceny, rozliczenia, kosztorysowania robót budowlanych oraz w zakresie specjalności budownictwa lądowego, powołanego w niniejszej sprawce, na okoliczność kosztów, które musiała ponieść pozwana w związku z niewykonaniem umowy Nr (...) z dnia 27 kwietnia 2017 r. („Umowa nr (...)”) przez Powoda, w tym kosztów wykonania zastępczego części prac w ramach Umowy nr (...) przez podmioty trzecie zamiast przez powoda w ramach umowy Nr (...) z dnia 3 stycznia 2018 r. wraz z załącznikami zawartej pomiędzy Pozwaną, a (...) S.A. z siedzibą w R. („Umowa nr (...)”) i umowy Nr (...) Nr ref (...) (...) z dnia 1 października 2018 r. zawartej pomiędzy (...) S.A. z siedzibą w P., a (...) S.A. z siedzibą w R. („Umowa nr (...)”) oraz na fakt, iż umowami tymi objęta była jedynie część prac, jakie powód miał wykonać w ramach Umowy nr (...) a nie wykonał, a których równocześnie nie objęła Umowa nr (...) oraz Umowa nr (...), a także na okoliczność ustalenia, jaka była

procentowa wartość prac w ramach Umowy nr (...) oraz Umowy nr (...) w odniesieniu do zakresu wartości prac w ramach Umowy nr (...) oraz kwoty rynkowej w zakresie wykonania tego typu prac zleconych w ramach Umowy nr (...) oraz Umowy nr (...) w sytuacji, w jakiej na dzień odstąpienia od Umowy nr (...) znajdowała się pozwana;

a także poprzez oparcie się przez sąd jedynie na treści orzeczenia Sądu Rejonowego w Płocku w sprawie o sygn. akt: V GUk 7/19 oddalającego sprzeciw pozwanej w zakresie nieuwzględnienia wierzytelności pozwanej na uzupełniającej liście wierzytelności, a także złożonej do akt ww. postępowania opinii biegłego inż. J. K. z lutego 2020 r. i postanowienia z dnia 23 listopada 2020 r. Sądu Rejonowego w Płocku o sygn. akt: V Guz 13/20 oddalającego zażalenie pozwanej, w tym także przyjęcie przez Sąd jednoznacznej oceny, że występują po stronie pozwanej braki w dokumentacji, pomimo nieprzeprowadzenia przez Sąd dowodu z opinii biegłego mogącej potwierdzać takie stanowisko,

a w konsekwencji nieprzeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego skutkuje nierozpoznanie istoty sprawy, z uwagi na niezwyfikowanie przez Sąd czy Pozwana posiada wierzytelność względem Powoda, która stanowi podstawę potrącenia;

b. zeznań świadków: G. G., A. S., G. K., K. S., w sytuacji, gdy zeznania świadków stanowiły dowód na okoliczność (i) istnienia wierzytelności odszkodowawczej pozwanej względem powoda oraz jej wysokości w związku ze sposobem wykonywania Umowy nr (...) przez Powoda, dokonania odstąpienia od Umowy nr (...) oraz przyczyn dokonania tego odstąpienia, naliczonej przez pozwaną kary umownej względem powoda z tego tytułu; (ii) zawarcia przez pozwaną z (...) SA. z siedzibą w R. Umowy nr (...) na kwotę 18.300.200,00 (słownie: osiemnaście milionów trzysta tysięcy dwieście 0/100) zł, Umowy nr (...) na kwotę 6.598.000,00 (słownie: sześć milionów pięćset dziewięćdziesiąt osiem tysięcy 0/100) zł na skutek odstąpienia od Umowy nr (...) przez pozwaną, przyczyny z powodu których zawarte zostały Umowa nr (...) i Umowa nr (...), zakresu rzeczowego i kosztowego tych umów względem Umowy nr (...); ((...)) zakresu prac w ramach Umowy nr (...) i Umowy nr (...), jakie miał zostać wykonane przez wykonawcę (...) S.A. z siedzibą w R., w tym faktu, że Umowa nr (...) i Umowa nr (...) zawarta została z powodu odstąpienia przez pozwaną od Umowy nr (...); (iv) faktu, że Umową nr (...) oraz Umową nr (...) objęta była jedynie część prac, jakie Powód miał wykonać w ramach Umowy nr (...), a których nie wykonał, zakresu procentowego rzeczowego oraz kosztowego ww. prac wykonywanych w ramach Umowy nr (...) oraz Umowy nr (...) względem Umowy nr (...); a w konsekwencji nieprzeprowadzenie powyższych dowodów skutkuje nierozpoznanie istoty sprawy, z uwagi na niezwyfikowanie przez sąd czy pozwana posiada wierzytelność względem powoda, która stanowi podstawę potrącenia;

d. w tym także oddalenie wniosków dowodowych z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, co skutkowało całkowitym nieuwzględnieniem ich przy wydaniu rozstrzygnięcia sprawy, m.in. w postaci:

i. umów z (...) S.A., protokołów odbioru robót wykonanych przez (...) S.A., metryk wyboru wykonawcy zastępczego, oświadczenia pracowników (...) S.A. z siedzibą w P. z dnia 24 stycznia 2019 r., oświadczenia pracownika Pozwanej K. S. z dnia 7 lutego 2019 r., oświadczenia członka zarządu (...) S.A. z siedzibą w P. z dnia 24 stycznia 2019 r. oraz oświadczenia o odstąpieniu od Umowy nr (...) wraz z notą księgową, podczas gdy dowody z tych dokumentów wyraźnie wskazują na fakt poniesienia szkody przez pozwaną i wysokość tej szkody (tj. przynajmniej jej części odpowiadającej kwocie, która w ocenie Pozwanej powinna być wpisana przez Syndyka na listę wierzytelności w wysokości 1 179 474,75 zł, co w konsekwencji doprowadziło do nieuzasadnionego oddalenia sprzeciwu pozwanej z powodu rzekomego braku wykazania wartości szkody po stronie pozwanej w sytuacji, gdy dowody te potwierdzają i udowadniają wysokość szkody poniesionej przez Pozwaną i możliwość oraz zasadność dokonanego potrącenia wierzytelności dochodzonej przez powoda z wierzytelnością pozwanej;

ii. oświadczenia o potrąceniu z dnia 9 stycznia 2019 r. znak(...) (...) z dnia 9 stycznia 2019 r. w sytuacji, gdy przedmiotowe oświadczenie stanowiło dowód na okoliczność złożenia skutecznego oświadczenia o potrąceniu wierzytelności, umorzeniu wierzytelności wskazanej w oświadczeniu o potrąceniu, daty i skutków, jakie powołane wzajemne umorzenie zobowiązań wywołało, w tym kwoty pozostałej części nieumorzonej wierzytelności odszkodowawczej pozwanej; a w konsekwencji - z uwagi na nieprzeprowadzenie przez Sąd dowodu z powyższego

oświadczenia - nierozpoznanie przez Sąd I instancji istoty sprawy i niezwyfikowanie przez Sąd jakichkolwiek okoliczności odnoszących się do posiadanej przez pozwaną wierzytelność względem powoda, która następnie stanowiła podstawę oświadczenia o potrąceniu;

4. naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 231 k.p.c., mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, poprzez uznanie przez Sąd za fakty ustalone i mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy wszelkich okoliczności odnoszących się do podstaw faktycznych i prawnych wydanego postanowienia w innej sprawie, tj. postanowienia Sądu Rejonowego w Płocku w sprawie o sygn. akt: V GUk 7/19 oddalającego sprzeciw pozwanej w zakresie nieuwzględnienia wierzytelności pozwanej na uzupełniającej liście wierzytelności, a także złożonej do akt ww. postępowania opinii biegłego inż. J. K. z lutego 2020 r. i postanowienia z dnia 23 listopada 2020 r. Sądu Rejonowego w Płocku o sygn. akt: V Guz 13/20 oddalającego zażalenie pozwanej, i w konsekwencji poprzez nieuprawnione uznanie przez Sąd, że skoro wierzytelność pozwanej nie została uwzględniona na uzupełniającej liście wierzytelności to okoliczność ta skutkuje niestnieniem wierzytelności pozwanej względem powoda (z uwagi na uprzednie nieuznanie wierzytelności przedstawionej do potrącenia w postępowaniu upadłościowym), a tym samym nie jest możliwe dokonanie potrącenia wierzytelności pozwanej z wierzytelnością powoda i zarzut potrącenia złożony w toku postępowania nie jest skuteczny;

5. naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 328 § 2 k.p.c., mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia spraw, poprzez sporządzenie przez Sąd uzasadnienia wyroku w sposób nieuporządkowany, albowiem nie zawiera części treści uzasadnienia (na str. 3, ostatni akapit, zaczynający się od w kategorii II uspokojenia wierzycieli % tytułu odszkodowania), a tym samym nie zawiera wszystkich obligatoryjnych elementów i nie odpowiada dyspozycji art. 328 § 2 k.p.c., przez co nie daje wystarczających podstaw do dokonania oceny prawidłowości rozstrzygnięcia Sądu w przedmiotowej sprawie;

6. naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci art. 93 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe („Prawo upadłościowe”) w zw. z art. 96 Prawa upadłościowego w zw. z art. 498 k.c. oraz w zw. z art. 499 k.c., poprzez błędne uznanie przez sąd, że potrącenie wierzytelności upadłego z wierzytelnością wierzyciela jest niedopuszczalne, albowiem wierzytelność pozwanej nie została uwzględniona na uzupełniającej liście wierzytelności sporządzonej przez syndyka, co w konsekwencji skutkuje naruszeniem zasady, że potrącenie jest wykonywane przez oświadczenie złożone drugiej stronie (zgodnie z art. 499 zd. 1 k.c.), a jednocześnie, aby wierzyciel mógł skorzystać z prawa potrącenia wierzytelności w postępowaniu upadłościowym powinien złożyć oświadczenie o potrąceniu nie później niż przy zgłoszeniu wierzytelności, co miało miejsce w niniejszym stanie faktycznym, w konsekwencji poprzez błędne zastosowanie przez Sąd wskazanych powyżej przepisów, albowiem wierzytelność powoda powinna ulec potrąceniu z wierzytelnością pozwanej i umorzeniu do wysokości wierzytelności niższej;

7. naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci art. 263 Prawa upadłościowego w zw. z art. 145 ust. 1 Prawa upadłościowego, zgodnie z którym odmowa uznania zasadności potrącenia nie tamuje możliwości dochodzenia wierzytelności objętej tym oświadczeniem przeciwko upadłemu po umorzeniu lub zakończeniu postępowania upadłościowego, w konsekwencji poprzez błędną wykładnię przez Sąd I instancji wskazanych powyżej przepisów Prawa upadłościowego z uwagi na fakt, iż w niniejszej sprawie powód wszczął postępowanie o zasądzenie na rzecz T. określonego roszczenia, a pozwana w toku postępowania podniosła zarzut potrącenia wierzytelności T. z wierzytelnością pozwanej, a także z uwagi na fakt, iż brak jest przeszkód, aby wierzyciel (tu: pozwana), któremu odmówiono skorzystania z prawa potrącenia w postępowaniu upadłościowym, podjął obronę opartą na twierdzeniu, że oświadczenie, jakie złożył w postępowaniu upadłościowym, było skuteczne i doprowadziło do umorzenia obydwu wierzytelności do wysokości wierzytelności niższej, w toku postępowania o zapłatę tej wierzytelności z powództwa syndyka.

Powołując się na te zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego wraz ze zwrotem kosztów zastępstwa procesowego.

(apelacja k. 834-860)

W odpowiedzi na apelację pozwanego powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie na rzecz powoda od pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

(odpowiedź na apelację k. 874-877)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja strony pozwanej jest niezasadna.

Sąd Okręgowy uznaje za niezasadny wywiedziony w apelacji zarzut naruszenia prawa procesowego sprowadzający się do zarzutu naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału, a także dowolną i wybiórczą ocenę materiału dowodowego sprawy. Wszystkie zastrzeżenia pozwanego podniesione w ramach tego zarzutu uznać należy za chybione. Sąd Okręgowy podziela w całości ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i przyjmuje je za własne. Ustalenia te dokonane zostały w oparciu o dowody przeprowadzone w pierwszej instancji, których ocena dokonana została bez przekroczenia ram swobodnej oceny dowodów zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c.

Zaakcentować w tym miejscu należy, że wszechstronne rozważenie zebranego materiału oznacza uwzględnienie wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu oraz wszystkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych środków dowodowych, a mających znaczenie dla ich mocy i wiarygodności (stanowisko takie zajął Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 26 czerwca 2003 roku, V CKN 417/01, LEX nr 157326).

Sąd Okręgowy w pełni podziela ocenę Sądu I instancji, że zaoferowane sądowi dowody nie przedstawiały podstawy faktycznej możliwości potrącenia wierzytelności pozwanego z wierzytelnością strony powodowej.

Wbrew twierdzeniom skarżącego Sąd Rejonowy w żadnym miejscu swych rozważań prawnych nie uznał, że przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego byłoby niewystarczające dla ustalenia wysokości szkody w niniejszej sprawie. Wskazał jedynie, że dla przeprowadzenia takiego dowodu konieczne było przedstawienie pełnej dokumentacji ukazującej konkretnie podjęte czynności i w zakresie umówionych prac, czy elementów takich, jak chociażby rodzaj wykorzystanych materiałów, w celu przeliczenia ich wartości. Tylko kompleksowa dokumentacja pozwoliłaby biegłemu ustalić wartość szkody. W przedmiotowej sprawie nie było to możliwe, gdyż pozwany mimo świadomości, co do braku dokumentów i niemożności ustalenia wysokości wierzytelności w postępowaniu upadłościowym, wynikającej ze znajomości stanowiska sądu zaprezentowanego w sprawie V GUk 7/19, w niniejszej sprawie nie wniósł o uzupełnienie materiału dowodowego i nie zgłosił nowych wniosków dowodowych. Dopuszczenie dowodu z opinii biegłego pomimo wiedzy sądu o niekompletności materiału niezbędnego do przeprowadzenia takiego dowodu byłoby niecelowe, gdyż nie dałoby odpowiedzi na zgłoszoną przez pozwanego tezę dowodową.

Podnosząc zarzut naruszenia prawa procesowego w postaci art. 233 § 1 k.p.c. apelujący w tym zarzucie, jak i uzasadnieniu apelacji szeroko skupia się na ocenie prawomocnego rozstrzygnięcia wydanego w sprawie V GUk 7/19, na mocy którego nastąpiła odmowa uznania na liście wierzytelności wierzytelności zgłoszonej przez pozwanego, którą w niniejszym procesie przedstawia do potrącenia. Należy zauważyć, że wprawdzie postępowanie niniejsze i postępowanie upadłościowe prowadzone w sprawie V GUk 7/19 są ze sobą powiązane funkcjonalnie, to w dalszym ciągu są to dwa odrębne postępowania. Ocena rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego wydanego w sprawie V GUk 7/19 nie ma żadnego znaczenia w przedmiotowej sprawie, gdyż przedmiotem postępowania o zapłatę nie jest przeprowadzenie ponownej oceny prawomocnego postanowienia sądu wydanego w innej sprawie. Dlatego też nie mają znaczenia dywagacje pozwanego o treści opinii wydanej w innej sprawie, a stanowiącej podstawy do oddalenia sprzeciwu od odmowy uznania wierzytelności na liście wierzytelności.

Podkreślić należy, iż skuteczne zakwestionowanie swobodnej oceny dowodów wymaga od skarżącego wykazania, że w następstwie istotnych błędów logicznego rozumowania bądź sprzeniewierzenia się zasadom doświadczenia życiowego albo też pominięcia dowodów prowadzących do wniosków odmiennych, niż przyjęte przez sąd orzekający, ocena dowodów była oczywiście błędna lub rażąco wadliwa. Bezspornym jest zatem, że skuteczność zarzutu naruszenia przez Sąd Rejonowy art. 233 § 1 k.p.c. uzależniona jest od wykazania, iż sąd ten uchybił określonym zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego przy ocenie konkretnych dowodów, albowiem jedynie to może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Tym samym, niewystarczające jest przekonanie pozwanego o innej niż przyjął to sąd doniosłości poszczególnych dowodów w sprawie i ich odmiennej ocenie niż ocena Sądu Rejonowego (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 2000 r., V CKN 17/00, OSNC Nr 10 z 2000 r. poz. 189 i wyrok z dnia 6 listopada 1998 r., III CKN 4/98).

Prawidłowe postawienie zarzutu z art. 233 § 1 k.p.c. wymagało zatem od apelującego wskazania konkretnego dowodu przeprowadzonego w sprawie, którego zarzut ten dotyczy i podania, w czym upatruje wadliwą jego ocenę. Nie jest nim inna ocena tych samych dowodów przeprowadzona przez apelującego, a tym bardziej ocena dowodów przeprowadzona przez inny sąd. Jeśli bowiem z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne (tak również SN w wyroku z dn. 27.09.2002r, II CKN 817/00, Opubl: Legalis).

Apelacja pozwanego w zakresie powołanego zarzutu sprowadza się wyłącznie do przedstawienia odmiennej od sądu oceny części dowodów i opartej na tej ocenie własnej wersji dotyczącej istnienia po stronie pozwanej spółki wiarygodności możliwej do potrącenia w niniejszym postępowaniu. Jak już wskazano, skuteczność zarzutu naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów wymaga wykazania takich błędów w rozumowaniu sądu, które istotnie uchybiają zasadom logicznego rozumowania lub doświadczeniu życiowemu, dyskwalifikując tym samym poczynione ustalenia faktyczne. Takich uchybień w rozumowaniu sądu w niniejszej sprawie apelujący nie wykazał, ograniczając się jedynie do przedstawienia własnej oceny materiału dowodowego. Przy czym to właśnie apelujący przedstawiając swoją wersję zdarzeń opiera ją na wybiórczej ocenie dowodów, powołując się na ustalenia biegłego sądowego poczynione w zupełnie innej sprawie.

Podsumowując, w rozpoznawanej sprawie brak jest podstaw do przyjęcia, że rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest sprzeczne z tymi okolicznościami, które zostały ustalone w toku postępowania. Nie można zarzucić temu sądowi, że wyprowadził logicznie błędne wnioski z ustalonych przez siebie okoliczności, czy też przyjął fakty za ustalone bez dostatecznej podstawy (fakty, które nie zostały potwierdzone materiałem), bądź przeciwnie - uznał za nieudowodnione pewne fakty mimo istnienia ku temu dostatecznej podstawy w zebranych materiale.

Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, że brak jest podstaw do uznania skuteczności zarzutu potrącenia zgłoszonego przez pozwanego. W konsekwencji, ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd Rejonowy nie przekracza ram zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c. Skarżący nie wykazał ani pogwałcenia zasad logicznego rozumowania i właściwego kojarzenia faktów w ocenie dowodów dokonanej przez tenże sąd, ani też sprzeczności tego rozumowania z zasadami doświadczenia życiowego. To apelujący dokonuje całkowicie subiektywnej oceny tego materiału dowodowego, pomijając w niej całość wniosków płynących z przedstawionych dokumentów.

Nie można również zgodzić się ze skarżącym, że doszło w sprawie do naruszenia zasady bezpośredniości, o jakiej mowa w przepisie art. 235 k.p.c. Zarzut zawarty w punkcie 2. petitum apelacji jest dla Sądu Odwoławczego niezrozumiały. Zasada bezpośredniości odnosi się do postępowania dowodowego i można wyróżnić jej dwa aspekty. Pierwszy nakazuje sądowi korzystanie z dowodów pierwotnych, a z dowodów pochodnych dopiero wtedy, gdy nie ma pierwotnych. Drugi aspekt odnosi się do bezpośredniości postępowania dowodowego przed sądem rozpoznającym sprawę. Sąd powinien osobiście "zetrząść" się z dowodami. W przepisach kodeksu postępowania cywilnego oba aspekty zostały uwzględnione i przyjęte jako reguły, ale niemające charakteru absolutnego, ponieważ ustawa nie zabrania korzystania z dowodów pośrednich. Zasada bezpośredniości nie ma charakteru bezwzględnego, ale dopuszczalne odstępstwa od niej muszą brać pod uwagę przede wszystkim charakter i rodzaj dowodu. Zasada bezpośredniości

pozwała na przeprowadzenie dowodu z dokumentów, które znajdują się w aktach innej sprawy, z tym że dowód taki powinien polegać na wskazaniu treści poszczególnych dokumentów (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 16 stycznia 2019 r., sygn. akt I ACa 369/18, Lex nr 2637808).

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd I instancji nie naruszył zasady bezpośredniości opierając się w swych ustaleniach m.in. na postanowieniu o oddaleniu sprzeciwu wierzyciela. Ustalenie to ogranicza się jedynie do tego faktu. Ustalenie tego faktu było istotne z punktu widzenia niniejszego postępowania, gdyż przebieg postępowania upadłościowego miał zasadnicze znaczenie dla kwestii zasadności roszczenia powoda.

Niezasadny jest również zarzut apelującego dotyczący naruszenia przepisów postępowania w postaci art. 217 § 2 i 3 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. Sąd Rejonowy szeroko omówił przyczyny, dla których nie przeprowadzał wskazanych w apelacji dowodów. Sąd Okręgowy w całości podziela tę argumentację. Brak dalszej aktywności dowodowej pozwanego, o czym była już mowa powyżej, niezbędnej dla przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego (przedstawienia innych jeszcze dokumentów niezbędnych dla opiniowania, takich jak projekty budowlane, szczegółowe kosztorysy, zmiany materiałowe, zmiany technologiczne) zasadnie doprowadziło Sąd Rejonowy do konkluzji, że przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego nie jest możliwe. Biegły nie mógłby opiniować wobec braku materiałów niezbędnych do tego opiniowania, gdyż same umowy przedstawione przez pozwanego nie dawały wystarczających podstaw do tego. Przeprowadzenie dowodów na okoliczność szkody, która wynika z umowy zawartej przez upadłą spółkę z pozwanym, a której ustalenie rozmiarów wymaga wiedzy specjalistycznej, nie może być dokonane samodzielnie przez sąd, lecz koniecznym jest w takiej sytuacji przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego. Przy czym biegły musi mieć materiał, który będzie stanowił podstawę opinii, a którego w materiale dowodowym przedmiotowej sprawy zabrakło.

Sąd I instancji prawidłowo uznał, że z uwagi na zasady dokonywania potrąceń wobec podmiotu znajdującego się w upadłości, brak było podstaw do przeprowadzenia dowodów wskazanych w apelacji. Zaakcentować już w tym miejscu należy, że skoro potrącenie nie jest dopuszczalne co do zasady, to przeprowadzenie dowodu na okoliczność wysokości przedstawionej do potrącenia szkody (wierzytelności) w istocie było zbędne, co czyni chybnym w tym zakresie także zarzut naruszenia przez Sąd I instancji przepisu art. 231 k.p.c.

W ostatnim zarzucie dotyczącym naruszenia prawa procesowego apelujący zarzuca Sądowi Rejonowemu sporządzenie uzasadnienia w sposób nieuporządkowany, gdyż nie zawiera części treści uzasadnienia. Z takim stanowiskiem apelującego nie sposób się zgodzić. Ubocznie wskazać należy, że przepis art. 328 § 2 k.p.c. w aktualnym brzmieniu, mającym zastosowanie w rozpoznawanej sprawie, określa termin sporządzenia uzasadnienia w przypadkach gdy wyrok doręcza się z urzędu. Wymogi jakie powinno spełniać uzasadnienie wyroku określa przepis art. 327¹ k.p.c. Przepis art. 327¹ k.p.c. zobowiązuje sąd orzekający do wskazania w uzasadnieniu wyroku podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, obejmującej ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa (§ 1). Ponadto stanowi, że uzasadnienie wyroku sporządza się w sposób zwięzły (§ 2).

Naruszenie przepisu, określającego wymagania, jakim winno odpowiadać uzasadnienie wyroku sądu, może być ocenione jako mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy w sytuacjach tylko wyjątkowych.

Zgodnie z powszechnie przyjmowanym w orzecznictwie poglądem, uzasadnienie wyroku wyjaśnia przyczyny, dla jakich orzeczenie zostało wydane, jest sporządzane już po wydaniu wyroku, a zatem wynik sprawy z reguły nie zależy od tego, jak napisane zostało uzasadnienie i czy zawiera ono wszystkie wymagane elementy.

Z tych przyczyn zarzut naruszenia przepisu art. 327¹ k.p.c. może być usprawiedliwiony tylko w tych wyjątkowych okolicznościach, w których treść uzasadnienia orzeczenia sądu całkowicie uniemożliwia dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia lub w przypadku zastosowania prawa materialnego do niedostatecznie jasno ustalonego stanu faktycznego (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 7 lutego 2001 r., sygn. akt V CKN 606/00, opubl. LEX nr 53116, w wyroku z dnia 2 marca 2011 r. w sprawie II PK 202/10, Lex nr 817516, w wyroku z

dnia 7 stycznia 2010 r. w sprawie II UK 148/09, Lex nr 577847, podobnie Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 27 października 2010 r. w sprawie I ACa 733/10, Lex nr 756715).

W rozpatrywanej sprawie uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera szczegółowe ustalenia faktyczne, ocenę dowodów i wyczerpujące rozważania pozwalające odtworzyć tok rozumowania Sądu Rejonowego. Uzasadnienie nie jest dotknięte tego rodzaju uchybieniami, które mogłyby skutkować wzruszeniem zakwestionowanego zażaleniem orzeczenia.

Reasumując, wszystkie zarzuty naruszenia prawa procesowego choć są bezzasadne, to i tak nie mają znaczenia w świetle wykładni przepisów prawa materialnego prowadzących do wniosku, że pozwany z uwagi na przepisy prawa upadłościowego i tak nie mógł skutecznie podnieść zarzutu potrącenia. W konsekwencji czego, również zarzut nierozpoznania istoty sprawy pozostaje chybiony.

Nierozpoznanie istoty sprawy, w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c., jest wadliwością rozstrzygnięcia polegającą na wydaniu przez sąd I instancji orzeczenia, które nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, bądź zaniechaniu zbadania przez ten sąd materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów stron z powodu bezpodstawnego przyjęcia, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (zob. postanowienia SN: z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22; z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003, nr 3, poz. 36; z dnia 19 czerwca 2013 r., I CSK 156/13; z dnia 25 czerwca 2015 r., V CZ 35/15; z dnia 22 października 2020 r., IV CZ 63/20). Wszelkie inne wadliwości rozstrzygnięcia, dotyczące naruszeń prawa materialnego czy procesowego (poza nieważnością postępowania i nieprzeprowadzeniem postępowania dowodowego w całości), nie uzasadniają uchylecia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

W niniejszej sprawie nie ma podstaw do uznania, że doszło do nierozpoznania istoty sprawy z tej tylko przyczyny, że strona pozwana polemizuje z oceną dowodów, prawidłowo przeprowadzoną przez Sąd Rejonowy.

Sąd Okręgowy nie znajduje również uchybień w ocenie materialnoprawnej roszczenia zgłoszonego przez powoda. Podkreślić należy, iż wobec nieskuteczności zarzutu naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. ocena prawidłowości zastosowania prawa materialnego nastąpić musi w oparciu o stan faktyczny przyjęty jako podstawa rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji.

Apelujący odwołując się do korzystnej dla siebie linii orzeczniczej, całkowicie pomija, że Sąd Rejonowy ferując orzeczenie, oparł się na zdecydowanie bardziej aktualnych orzeczeniach Sądu Najwyższego. Tak zaprezentowane stanowisko Sądu Rejonowego, Sąd Okręgowy w pełni podziela.

Analizując podstawę faktyczną ustaloną w toku procesu Sąd Rejonowy wywiódł, iż pozwany nie udowodnił swojej wiarygodności między innymi dlatego, że zarzut potrącenia został przez niego zgłoszony dopiero w toku postępowania upadłościowego oraz, że warunkiem uznania skuteczności potrącenia jest jego uprzednie uznanie w postępowaniu upadłościowym. Sąd Okręgowy w całości podziela powołany w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, pogląd zaprezentowany w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie o sygn. akt V CSK 519/16 (Lex nr 2319696), że wierzyciel upadłego może stać się uczestnikiem postępowania upadłościowego, ale wymaga to, w celu ustalenia przysługującej mu wiarygodności, zgłoszenia jej sędziemu komisarzowi w terminie oznaczonym w postanowieniu o ogłoszeniu upadłości. Potrącenie, które prowadzi do umorzenia wiarygodności należnej masie upadłości jest więc niewątpliwie sposobem zaspokojenia się z masy. Dlatego też ustawodawca nakazuje, aby w postępowaniu upadłościowym, zarzut potrącenia zgłosić najpóźniej z chwilą zgłoszenia wiarygodności. Dzięki temu jest możliwość oszacowania, jaka ostatecznie będzie wielkość masy upadłości, która służyć ma zaspokojeniu wszystkich wierzycieli biorących udział w postępowaniu upadłościowym. Możliwość umarzania wiarygodności wchodzących w skład masy upadłości, już w czasie jej trwania poza postępowaniem upadłościowym, byłaby niczym nieuzasadnionym uprzywilejowaniem jednego z wierzycieli. Z tych wszystkich względów brak podstaw prawnych do tego, aby wierzyciel mógł zgłosić skutecznie zarzut potrącenia w czasie, gdy trwa już postępowanie upadłościowe, w odrębnym postępowaniu, w którym syndyk dochodzi należnej masy wiarygodności. Uzyskałby w ten sposób zaspokojenie swojej wiarygodności poza postępowaniem upadłościowym, co prowadzi do niemającego podstawy

prawnej uszczuplenia masy upadłości poza kontrolą, jaką sprawuje nad nią sędzia komisarz i sąd upadłościowy. Dopuszczenie do oceny wierzytelności przez sąd poza postępowaniem upadłościowym mogłoby także prowadzić do istnienia w obrocie dwóch różnych orzeczeń dotyczących ustalenia wierzytelności przysługującej względem upadłego.

Jak zasadnie wskazał Sąd Rejonowy, skoro w postępowaniu upadłościowym wierzytelność pozwanego (wierzyciela) nie została uznana, to w niniejszym postępowaniu nie może on skutecznie podnieść zarzutu potrącenia z tej nieuznanej wierzytelności. Dlatego też, skarżący niezasadnie wskazuje na naruszenie przepisów w postaci art. 93 prawa upadłościowego w związku z art. 498 k.c. oraz w związku z art. 499 k.c. Należy zauważyć, że możliwość potrącenia w postępowaniu upadłościowym podlega dalszym ograniczeniom. Nie jest skuteczne powołanie się na potrącenie wierzytelności w procesie wytoczonym przez syndyka wierzycielowi upadłościowemu, który nie zgłosił potrącenia wraz ze zgłoszeniem wierzytelności do masy upadłości. W szczególności nie ma znaczenia prawne to, czy upadły lub syndyk wzywali wierzyciela do zapłaty, czy dochodzili wierzytelności przed powołanym do tego organem, zaś w świetle art. 93 prawa upadłościowego bez znaczenia pozostaje również kwestia wymagalności wierzytelności upadłego. Żadna z tych okoliczności nie stanowi przeszkody do złożenia oświadczenia o skorzystaniu z prawa potrącenia przy zgłaszaniu swojej wierzytelności do masy upadłości (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2021 r., sygn. akt I CSKP 10/21, Lex nr 3159642). Jednakże, jak słusznie wskazał Sąd Rejonowy samo zgłoszenie zarzutu potrącenia przy zgłoszeniu wierzytelności nie powoduje umorzenia się wierzytelności przedstawionych do potrącenia. Dopiero prawomocne postanowienie sędziego-komisarza lub sądu rozpoznającego ewentualne sprzeciwy spowoduje wzajemne umorzenie wierzytelności. Potrącenie nie odnosi skutku, jeśli sędzia-komisarz lub sąd nie uznają wierzytelności albo jej zdatności do potrącenia.

Warto zwrócić uwagę w tym miejscu na to, że zgodnie z art. 96 prawa upadłościowego wierzyciel, który chce skorzystać z prawa potrącenia, składa o tym oświadczenie nie później niż przy zgłaszaniu wierzytelności. Z przepisu tego oraz przepisów go poprzedzających wynika niewątpliwie, że w postępowaniu upadłościowym możliwość dokonania potrącenia wierzytelności wierzyciela upadłościowego z wierzytelnością upadłego chociaż nie została wyłączona, to ustawodawca dokonał jednak modyfikacji wymagań, jakie spełnić muszą potrącane wierzytelności i wprowadził granicę czasową skorzystania z prawa potrącenia. W wypadku dokonania potrącenia wbrew zasadom wynikającym z tych przepisów nie następuje skutek w postaci umorzenia wierzytelności.

W toku postępowania upadłościowego nie jest wystarczające, by dwie osoby były względem siebie dłużnikami i wierzycielami, by obie wierzytelności były wymagane i mogły być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Dopuszczalność potrącenia w postępowaniu upadłościowym jest odstępstwem od zasady równego traktowania wierzycieli. Jest to przywilej wierzyciela, albowiem w takim zakresie, w jakim jego wierzytelność zostaje umorzona, wierzyciel upadłościowy znajduje zaspokojenie poza podziałem funduszków masy upadłości lub podziałem sum uzyskanych ze zbycia składników obciążonych. Zaniedbanie złożenia oświadczenia o skorzystaniu z prawa potrącenia lub złożenia go po terminie ma ten skutek, że wierzyciel traci prawo do potrącenia wierzytelności w toku postępowania upadłościowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2021 r., sygn. akt I CSKP 10/21, Lex nr 3159642).

Skoro więc posługiwanie się zarzutem potrącenia jest ograniczone, mimo niewątpliwego nawet spełnienia przesłanek z art. 498 k.c. i art. 499 k.c., to słuszny jest pogląd, że nieuzyskanie wpisu na listę wierzytelności wierzytelności dłużnika upadłego przedstawianej w części do potrącenia, uniemożliwia jej zaspokojenie poprzez podniesienie zarzutu potrącenia w procesie wytoczonym przez syndyka w czasie trwania postępowania upadłościowego dłużnika. Zaspokojenie wierzyciela na skutek zgłoszenia zarzutu potrącenia wraz z wierzytelnością następuje bowiem w drodze wyjątku w całości (w postępowaniu upadłościowym), a wyjątek ten musi ograniczać się wyłącznie do postępowania upadłościowego i nie może być realizowany w innym procesie wytoczonym przez syndyka, w którym ponownie pojawia się zarzut potrącenia wobec nieuwzględnienia wierzytelności dłużnika upadłego zgłoszonej w postępowaniu upadłościowym wraz z zarzutem potrącenia, co czyni w tym zakresie bezzasadnym także zarzut naruszenia art. 236 i art. 145 ust. 1 prawa upadłościowego. Taka sytuacja byłaby bowiem obejściem przepisów o możliwości zgłoszenia wierzytelności do potrącenia w postępowaniu upadłościowym. Reguły zawarte w przepisach art. 145 ust. 1 i art. 263 prawa upadłościowego uniemożliwiają potrącenie wierzytelności, która wraz z zarzutem potrącenia w postępowaniu

upadłościowym nie została uznana z wiarytelnością dochodzoną przez syndyka w niniejszym procesie. Zastrzec jednak trzeba, że wyłączenie dopuszczalności potrącenia występuje jedynie do czasu zakończenia, uchylenia lub umorzenia postępowania upadłościowego. Po zajściu tych zdarzeń prawnych wierzyciel na zasadach ogólnych może skorzystać z prawa potrącenia, o ile oczywiście upadły zachował byt prawny.

Podsumowując, zgłoszone w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego były chybione. Sąd Rejonowy dokonał prawidłowej subsumcji prawnej ustalonych faktów i zasadnie przyjął, że pozwana spółka odpowiada wobec powoda za zapłatę wynagrodzenia za część prac objętych fakturą VAT nr (...).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację pozwanego jako nieuzasadnioną.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Ponieważ pozwany przegrał sprawę, obowiązany jest zwrócić powodowi poniesione przez niego koszty postępowania apelacyjnego sprowadzające się do wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika ustalonego na podstawie § 2 pkt 6 w związku z § 10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron poprzez PI.

24.11.2021r.